



DOBRE PRAKTYKI REPREZENTACJI TRZECIEGO SEKTORA W WOJEWÓDZTWIE POMORSKIM

Od 2002 roku trwa w województwie pomorskim proces budowania reprezentacji Trzeciego Sektora. Po 13 latach od pierwszych wyborów do **Pomorskiej Rady Organizacji Pozarządowych** temat reprezentacji organizacji pozarządowych na różnych szczeblach stał się jednym z istotnych zagadnień, wokół których skupia się uwaga wielu środowisk – nie tylko społeczników, ale także urzędników czy odbiorców działań Trzeciego Sektora.

Rzecz jasna nasza „dobra praktyka” nie ma charakteru gotowego rozwiązania i z całą pewnością wymaga stałego pielęgnowania, ożywiania oraz pogłębiania. Niemniej charakteryzuje ją przynajmniej kilka podstawowych cech, które sprawnie, a pozwalam sobie na podzielenie ze wszystkimi zainteresowanymi pomorskimi do władzami.

Cecha nr 1:

Pomorska Rada Organizacji Pozarządowych ISTNIEJE...

Jest to oczywiście kwestia podstawowa, choć nie aż tak bardzo oczywista. Kilkanaście lat istnienia naznaczone jest zarówno wzrostami jak i upadkami. Trudno więc, jakie się pojawiały pochodziły zarówno ze strony samorządowej, w tym m.in. :

- kwestie uznania tej reprezentacji jako partnera do dialogu
- kwestie podstaw prawnych pozwalających na uwzględnienie poszczególnych opinii czy propozycji Rady
- kwestie pozyskiwania środków na realizację podejmowanych inicjatyw wobec braku formy prawnej;

jak i ze strony samych organizacji pozarządowych, w tym m.in. :

- zapewnienie reprezentatywności i związane z tym aspekty, m.in. terytorialności czy branżowości;

Pomorska Rada Organizacji Pozarządowych
Sekretariat: Ul. Grunwaldzka 5, 80 – 236 Gdańsk

Tel. +48 58 344 40 39, 520 40 18, 504068554; fax: +48 58 340 12 13,
www.prop.pomorskie.pl mail: prop@vp.pl

- zakres kompetencji i standardy działań, które wymagają jeszcze lepszego dopracowania.

Już dziś raczej nikt w województwie nie pyta „czy” albo „na mocy jakich przepisów”. Kultura współpracy i wiadomo konkretnych efektów, jakie przynosi obecnie takiego gremium w optyce sektorowej i mi dzysektorowej stanowi uzasadnienie i jednocześnie nie coraz bardziej poszerza obszary oddziaływania.

Cecha nr 2:

Pomorska Rada Organizacji Pozarządowych ROZWIJA SIĘ ...

Jeden z moich „pedagogicznych guru” mawiał: „Woda stojąca mierdzi...” Rozwój, dynamika, ciągłe poszukiwanie lepszych rozwiązań, nowych pomysłów, ale też nowych ludzi – to podstawa funkcjonowania dla takiego gremium jak Rada Organizacji Pozarządowych. To też podstawowa domena organizacji pozarządowych w ogólnie. Zatem niby nic nowego, a jednak stanowi wyzwanie w kontekście porządkowania, czy to nie „krok po kroku”, ale „milimetr po milimetrze”, procesu współpracy z samorządem. I nie tylko – organizacje pozarządowe, przynajmniej niektóre, również przyzwyczajają się do pewnych schematów (np. „Zawsze pisali my i dostawali my...” – a teraz nie wystarczy napisać, ale trzeba napisać DOBRZE... LEPIEJ... NAJLEPIEJ...). Ten kontekst pewnej „stabilizacji”, „poukładanych klocków”, „systematyzacji” jest do istotny z punktu widzenia „odbioru społecznego”. Ale na szczęście w sukurs przychodzi nam stare i czasowe zasadne powiedzenie, że „nie od razu Kraków zbudowano”, co przekładając na kontekst stałe obecnych oczekiwań, aby szybciej i skuteczniej znaczy nie mniej – nie wiemy jak tylko tyle, że tempo rozwoju współpracy musi być adekwatne do wytrzymałości, gotowości, kondycji obu stron... chociaż i kwestia „stron” budzi pewne kontrowersje czy w wątpliwość, choć nie u wszystkich...

Widocznym znakiem rozwoju Rady są :

1. PROP traktowany jest przez administrację i samorząd województwa jako reprezentacja sektora bez konieczności ciągłego uzasadniania, tłumaczenia, udowadniania...
2. do przystąpienia w szeregi Rady nie trzeba już szczególnie zachęcać, co miało miejsce jeszcze kilka lat wstecz – każdy powiat widzi potrzebę i sens obecności przedstawiciela środowiska pozarządowego z własnego powiatu; a i kandydatów w wyborach powszechnych coraz więcej;
3. z każdym miesiącem przybywa tematów, wyzwań, instytucji, z którymi należy się spotkać, które deklarują współpracę, ubiegają się o udział w posiedzeniach, przesyłają dokumenty do konsultacji, etc. – i tylko czasu na realizację nie przybywa...
4. nasze pomysły i propozycje, w tym propozycje o charakterze systemowym, są w wielu przypadkach akceptowane (m.in. udało się w mechanizmie ZIT „Metropolitalny System

Pomorska Rada Organizacji Pozarządowych
Sekretariat: Ul. Grunwaldzka 5, 80 – 236 Gdańsk

Tel. +48 58 344 40 39, 520 40 18, 504068554; fax: +48 58 340 12 13,
www.prop.pomorskie.pl mail: prop@vp.pl

Aktywizacji Zawodowej i Społecznej” – działanie wypracowane przez maksymalnie szerokie partnerstwo; wypracowali my „Pomorski System Współpracy i Wspierania Organizacji Pozarządowych”, który w Strategii Województwa Pomorskiego 2020 widnieje jako zobowiązanie Samorządu Województwa Pomorskiego);

5. wpływ na lokalną rzeczywistość np. poprzez działania interwencyjne odnoszące się do podstawowych kwestii takich jak standardy przy ogłaszaniu, procedowaniu i rozstrzyganiu konkursów ofert, powoływaniu rad czy innych kwestiach istotnych z punktu widzenia organizacji pozarządowych; czy to prowadzimy takie działania wspólnie z Pomorskim RDPP oraz Pełnomocnikiem Marszałka Województwa ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi.
6. PROP jest obecny – w charakterze partnera, ciała konsultacyjnego czy wspomagającego – w coraz większej ilości procesów, w ramach których powstają dokumenty o charakterze strategicznym, rozwojowym, międzysektorowym; pracujemy przy wypracowywaniu niektórych z nich, choć ten aspekt stanowi jednocześnie nie ogromne wyzwanie, zwłaszcza przy odpowiedzi na pytanie: „Kto to zrobi? Kto pojedzie? Kto przygotuje?” – odpowiedzi na te pytania są łatwe tylko wówczas, gdy wraz z rozwojem kontekstu reprezentacyjnego dokonuje się rozwój instytucjonalny, co w tym przypadku oznacza współpracę z wyspecjalizowanymi i wystandaryzowanymi organizacjami „parasolowymi”. Bardzo cenna jest współpraca ze Siecią SPLOT czy OFOP, a w ostatnich latach „wyklęła się” także nasza rodzima Pomorska Sieć Centrów Organizacji Pozarządowych, z którą ściśle współpracujemy.

Cecha nr 3:

Pomorska Rada Organizacji Pozarządowych jest

ROZWIĄZANIEM MODELOWYM...

... i oczywiście sam w ramach samokrytyki musisz od razu stwierdzić, że nie jest to niestety model doskonały. Brakuje w nim m.in. elementu branżowego, o ile mechanizmy demokratyczne nie zaskoczą nas i go nie dopełnią.

Nasz model, który możliwy jest do zaimplementowania w większości województw w Polsce (*a może we wszystkich – pod warunkiem pewnych modyfikacji*), polega głównie na:

1. **zapewnieniu demokratycznego procesu wyłaniania członki /członków Rady** – przez ostatnie lata co najmniej 5 osób w PROP wyłanianych było w wyborach powszechnych podczas Plenarnego Spotkania Organizacji Pozarządowych z całego województwa; od roku 2015 wybieramy w ramach tego mechanizmu 10 osób;

Pomorska Rada Organizacji Pozarządowych
Sekretariat: Ul. Grunwaldzka 5, 80 – 236 Gdańsk

Tel. +48 58 344 40 39, 520 40 18, 504068554; fax: +48 58 340 12 13,
www.prop.pomorskie.pl mail: prop@vp.pl

2. **zapewnieniu terytorialno ci przedstawicieli** – poza wyłanianiem osób z terenu całego województwa (*od bie cego roku wprowadzone zostan tak e parytety terytorialne – subregionalne – w wyborach bezpo rednich*) – ka dy powiat, nawet je li nie funkcjonuje w nim lokalny powiatowy ROP, posiada swojego przedstawiciela w PROP; tam, gdzie nie funkcjonuje lokalny ROP przedstawiciel ten wybierany jest przez powiatowe zebranie plenarne b d w ramach innego demokratycznego mechanizmu (*np. wybory powszechne z u yciem internetu*);
3. **zapewnieniu spójno ci rodowiska pozarz dowego** – a przez to uwspólniania stanowisk i mówienia „jednym głosem” - w ciałach dialogu oraz gremiach o charakterze doradczym i konsultacyjnym, głównie poprzez:
 - zapewnienie trzech miejsc w PROP dla przedstawicieli NGO w Pomorskiej RDPP (*podczas najbliższego Pomorskiego Forum Inicjatyw Pozarz dowych pojawi si propozycja, aby cały skład przedstawicieli organizacji pozarz dowych w RDPP znalazł si „z automatu” w składzie Rady*);
 - wypracowanie mechanizmu delegowania przez PROP, w uzgodnieniu z przewodnicz c /cym RDPP osób do komisji, zespołów czy grup roboczych;
 - udział przedstawiciela PROP w istotnych wydarzeniach organizowanych przez lokaln Rad Organizacji Pozarz dowych (*niepisana umowa mówi, e zawsze jest to przedstawiciel/ka NGO*);
4. **zapewnieniu mechanizmu sieciuj cego** – poprzez stał wymian informacji oraz współdziałanie PROP z lokalnymi (powiatowymi) Radami Organizacji Pozarz dowych, przy czym ka da z rad zachowuje pełn autonomi
5. **obj ciu oddziaływaniem w ramach proponowanego modelu terytorium całego województwa** – wypracowywane rozwi zania przekazywane s do wszystkich samorz dów szczebla powiatowego (w wielu przypadkach tak e gminnego), prezentowane s na Konwentach Starostów przy udziale wszystkich, b d ich zast pców; bardzo du rol odgrywa cisła współpraca z Pełnomocnikiem Marszałka Województwa z Organizacjami Pozarz dowymi, dla którego PROP jest głównym partnerem

Cecha nr 4:

Pomorska Rada Organizacji Pozarz dowych

WPLYWA NA OBYWATELSK I POZARZ DOW RZECZYWISTO ...

Nie prowadzili my bada , które wykazałyby o jak du ym, silnym wpływie mówimy. Nie jeste my te w stanie – cho by procentowo – ukaza , które czynniki miały najwi kszy wpływ na to, w jakim

Pomorska Rada Organizacji Pozarz dowych
Sekretariat: Ul. Grunwaldzka 5, 80 – 236 Gdańsk

Tel. +48 58 344 40 39, 520 40 18, 504068554; fax: +48 58 340 12 13,
www.prop.pomorskie.pl mail: prop@vp.pl

miejscu znajduje się obecnie Rada. Wiemy natomiast, że jest to miejsce reprezentacji „kluczowego partnera” Samorządu Województwa Pomorskiego, z którym samorząd konsultuje wszystko, co dotyczy Trzeciego Sektora, a także wszelkich innych zagadnień obywatelskich, społecznych, na których konsultowanie znajdujemy czas.

1. **konsultowanie** – w zasadzie nie ma dokumentu, którego nie moglibyśmy skonsultować (*a przynajmniej do takiego nie dotarliśmy*)- jedynym ograniczeniem jest nasz czas – wydaje się, że jest to wspólne ograniczenie dla takich gremiów jak PROP w całym kraju... oczywiście efekty przeprowadzonych konsultacji są bardzo zró nicowane;
2. **wspólne wypracowywanie dokumentów** – wprawdzie nie jest to już taka „*butka z masłem*”, ale wciąż jest to w naszym „zasięgu”; oto kilka przykładów:
 - Roczny Program Współpracy Samorządu Województwa Pomorskiego z Organizacjami Pozarządowymi – to zadanie przez pewien czas było przypisane do PROP, jednak w pewnym momencie uznaliśmy, że lepiej realizować je wraz z partnerem, którego ten Program dotyczy; stąd wspólny pomysł powołania do istnienia Zespołu Międzysektorowego, w skład którego wchodzi przedstawiciele PROP, RDPP oraz Marszałka Województwa – jest to Zespół o charakterze roboczym, który zajmuje się nie tylko Programem Współpracy, ale także innymi międzysektorowymi aktami prawnymi, wydarzeniami czy innymi inicjatywami;
 - programy strategiczne – np. program *Aktywni Pomorzanie* dotyczący społecznej i obywatelskiej aktywności mieszkańców województwa, który jest elementem składowym „Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020”, w którego treść bardzo istotny wkład mają organizacje pozarządowe;
3. **inicjatywy o charakterze systemowym** – obecnie uszczegóławiane są i poddawane szerokiej „obróbce” wszystkich możliwych gremiów z udziałem organizacji pozarządowych dwa duże programy systemowe, których pomysłodawcą i inspiratorem jest PROP:
 - a. **Pomorski System Współpracy i Wspierania Organizacji Pozarządowych** – jest to wpisane do Strategii 2020 zobowiązanie Samorządu Województwa Pomorskiego, którego celem jest wzmocnienie Trzeciego Sektora, by stał się on profesjonalnym partnerem samorządu oraz atrakcyjnym pracodawcą; to systemowe rozwiązanie ma m.in. przynieść efekt w postaci narzędzi wsparcia/wielorakich usług, umiejscowionych jak najbliżej organizacji pozarządowych, w tym przypadku będzie to umiejscowienie w oparciu o powiaty (obecnie lokalnych ROP ma w tym kontekście kolosalne znaczenie);
 - b. **Metropolitalny System Aktywizacji Zawodowej i Społecznej** – jest to wypracowywane od 2013 roku, w ramach szerokiego partnerstwa – na szczeblu

Pomorska Rada Organizacji Pozarządowych
Sekretariat: Ul. Grunwaldzka 5, 80 – 236 Gdańsk

Tel. +48 58 344 40 39, 520 40 18, 504068554; fax: +48 58 340 12 13,
www.prop.pomorskie.pl mail: prop@vp.pl

najniższym – Lokalnego Centrum Aktywności, na szczeblu powiatowym – Partnerstwa Powiatowego oraz Partnerstwa Metropolitalnego, każde partnerstwo ze swoimi zadaniami i celami do realizacji; wszystko w ramach mechanizmu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych;

4. **aktywna obecność** – w zasadzie można na powieść, że jest tam, gdzie pozwala na to... czas...: Komisja Dialogu Społecznego, Pomorska Rada Owiatowa, Zespół ds. Ekonomii Społecznej, Zespół ds. Zdrowia dla Pomorzaków, Kapituła „Forum Inicjowania Rozwoju” i wiele innych;
5. **aktywne słuchanie** – to bodaj jedno z najważniejszych wyzwań dla PROP i jej podobnych gremiów: aktywne słuchanie... konieczna jest spora „machina”, która usłucha, usłyszane podda analizie, przepracuje, usystematyzuje, uspołecznia, w końcu... trudno polegać na tym, że zawsze będzie ktoś, kto nie zostanie usłyszany, kto nie zmieni się w czasie, kogo trzeba „zmieszać z tłumem”... nie da się uniknąć takich „wypadków przy pracy”... nasze „aktywne słuchanie” odbywa się przy wielu okazjach – ogólnowojevodzkich i lokalnych; jednak najważniejszym momentem słuchania jest:
6. **Pomorskie Forum Inicjatyw Pozarządowych (PFIP)** – ogólnie nazywamy to „regionalnym wiekiem NGOów”, a ja określam to mianem swojego „Walnego Zebrania Pomorskich Organizacji Pozarządowych” (*podobne wydarzenie w wymiarze lokalnym/powiatowym nazywamy Powiatowym Forum NGO, Spotkaniem Plenarnym czy jeszcze inaczej – bo istota się liczy, a nazwa – im bardziej „własna” tym lepiej...*)
 - a. PFIP odbywa się *co dwa lata* (choć bywa, że następuje rok po roku, ale wówczas nazywamy go „Małym PFIPem” i nie ma on tego samego charakteru co „duży”...)
 - b. podczas PFIPu zapadają *najważniejsze decyzje strategiczne*, o ile takowe są do podjęcia (w bieżącym roku - **23 – 24 października** – będziemy na przykład decydować czy „z automatu” wchodzi do PROP wszystkich wywodzących się z NGO członków/członkinie Pomorskiej RDPP), a także wyznacza się najważniejsze kierunki działań czy zadania dla PROP czy lokalnych ROP
 - c. podczas PFIPu wybiera się *ogłasza wyniki wyborów ogólnych do PROP*
 - d. podczas PFIPu omawiane są najistotniejsze zagadnienia z punktu widzenia Trzeciego Sektora, rozwoju społecznego i obywatelskiego
 - e. wreszcie podczas PFIPu ma miejsce edukacja, integracja oraz zawiązanie /zacieśnienie/ relacji partnerskich, które następnie owocują w działaniu...

Pomorska Rada Organizacji Pozarządowych
Sekretariat: Ul. Grunwaldzka 5, 80 – 236 Gdańsk

Tel. +48 58 344 40 39, 520 40 18, 504068554; fax: +48 58 340 12 13,
www.prop.pomorskie.pl mail: prop@vp.pl

Cecha nr 5:

Pomorska Rada Organizacji Pozarządowych

JEST GOTOWA DO WSPÓŁPRACY NAD BUDOWANIEM OGÓLNOPOLSKIEJ REPREZENTACJI ORGANIZACJI POZARZ DOWYCH...

O ile specyfika pewnego „ładu pozarządowego” w regionach/województwach jest bardzo różna, posiada swój indywidualny charakter, a ów „ład” jest w sposób systematyczny budowany, o tyle w optyce całego kraju stoimy przed wyzwaniem jego budowania. Mówi i pisz o tym niemal wszyscy, którzy się uważają za obywatelski sektor odpowiedzialni. Ale także ci, którzy chcą realizować działania „ogólnopolsko” i „miedzysektorowo” (uczestniczyłem w spotkaniu zorganizowanym przez MPiPS m.in. na temat: „(...) sposobów zapewnienia reprezentatywności organizacji pozarządowych lub podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w RDPP (...),” co pokazuje, że jest to temat nieobcy także partnerom Sektora).

Pomorska Rada Organizacji Pozarządowych nie czuje się oczywiście jako szczególnie „predestynowana” do pełnienia roli lidera w tym temacie. Jedynym impulsem do tego, by w roku ubiegłym zaproponować podjęcie tego tematu jest fakt, iż mamy w miarę uporządkowane własne podwórko”, widzimy potrzebę wyjścia poza nie, mamy wiadomości, że pewne pomorskie rozwiązania – testowane od kilkunastu lat – mają prawo „przyjść się” w kontekście ogólnopolskim, i tyle... I to była pierwsza ważna uwaga.

Druga istotna uwaga brzmi: nie wyobrażamy sobie budowania przez burzenie! To, co zostało z ogromnym trudem wypracowane w obrębie całego kraju jest doskonałym fundamentem. Gdyby nie obecność, do wiadomości i merytoryczne zaplecze choćby m.in. OFOPu, SPLOTu czy pojedynczych osób z pewnością nasza „oferta” nie wyklęłaby się i nie ujrzała światła dziennego. Zatem: **w sposób formalny zgłaszamy temat, zapraszamy i zachęcamy wszystkich, aby wspólnie wyznaczyć kierunki, podzielić się doświadczeniami i budować nasz ogólnopolski pozarządowy reprezentacyjny** – niezależnie od tego jak długo będzie to trwało, czy zdecydujemy się na uruchamianie etapów pośrednich czy te będą dziejami budowania tak długo, aż osiągniemy w pełni zamierzony cel... **RAZEM !!!**

Pomorska Rada Organizacji Pozarządowych
Sekretariat: Ul. Grunwaldzka 5, 80 – 236 Gdańsk

Tel. +48 58 344 40 39, 520 40 18, 504068554; fax: +48 58 340 12 13,
www.prop.pomorskie.pl mail: prop@vp.pl

ZAMIAST PODSUMOWANIA

Czasy mamy niełatwe, chociaż czytałem dzieła różnych pisarzy, historyków czy filozofów sprzed setek lat zawsze znajdowałem dokładnie ten sam tekst: „czasy są niełatwe”... Uznajcie, że obiektywnie myślimy w „trudnych czasach”, pierwsze, co przychodzi mi do głowy to hasło: „*Uczy my wszystko, by stawały się one łatwiejsze!*” Idźcie tym tropem, rozglądajcie się na boki, widząc jak często stanowimy dla siebie konkurencję i mamy trudno cię we współpracy, zrobimy coś niepopularnego – zrobimy coś dla siebie nawzajem. Patrzcie na przykład pomorski wcale nie musimy się zamartwiać, że ponad 10 lat zajęło wielu osobom i środowiskom wypracowanie obecnego, wciąż udoskonalanego „modelu” pomorskiej reprezentacji. Niektóre rozwiązania nie sprawdziły się i już nie warto do nich wracać – dzięki temu b. dziękujemy mieli kilka, może kilkanaście czy nawet kilkadziesiąt miesięcy „do przodu”.

(W tym miejscu należy się wielkie uznanie i podziękowanie WSZYSTKIM OSOBOM, ORGANIZACJOM, INSTYTUCJOM – nie b. d. ich jednak wymieniał z dwóch podstawowych powodów: pierwszy - z pewnośc. nie wszystkich znam oraz nie o wszystkich wiem, słyszałem; a drugi – nawet jeżeli słyszałem i wiem, to i tak o kimś zapomn. , kogoś nie wymieni ... Ale WSZYSTKIM – w imieniu pomorskich NGOś. BARDZO DZI KUIJ !!! Dziękujcie przy tej okazji WSZYSTKIM BYŁYM i OBECNYM CZŁONKINIOM I CZŁONKOM PROP !!!)

Kiedy po swoich „wypocinach” na ngo.pl proszę o refleksje, uwagi, propozycje czy „takie tam” zwykle ko. czy się „takim tam” ☺ - zatem dzięki nie proszę tylko o refleksje, uwagi, propozycje czy „takie tam” – proszę o konkretne pomysły, zgłoszenia gotowo cię do wspólnego budowania. Do SPLOTu i OFOPu zwracam się z prośb. o merytoryczne wsparcie, troskę o trzymanie steru i pilnowanie kierunku...

Dziękujcie za uwag. ! ☺

Marek Olechnowicz*

* od 209 r. członek a od 2011 r. - przewodniczący Pomorskiej Rady Organizacji Pozarządowych, wiceprzewodniczący Pomorskiej Rady Działalności Pożytku Publicznego, współinicjator wielu lokalnych Rad Organizacji Pozarządowych, współinicjator Pomorskiego Systemu Współpracy i Wspierania Organizacji Pozarządowych oraz Metropolitalnego Systemu Aktywizacji Zawodowej i Społecznej (mechanizm ZIT), współzałożyciel Pomorskiej Sieci Organizacji Pozarządowych, prezes Stowarzyszenia „Podaj Rękę” oraz fundator Fundacji „Akademia Trzeciego Sektora”

Pomorska Rada Organizacji Pozarządowych
Sekretariat: Ul. Grunwaldzka 5, 80 – 236 Gdańsk

Tel. +48 58 344 40 39, 520 40 18, 504068554; fax: +48 58 340 12 13,
www.prop.pomorskie.pl mail: prop@vp.pl